

BASIN YANSIMALARI

ESİAD ÜYE BEKLENTİ ANKETİ'NİN SONUÇLARI AÇIKLANDI

ESIAD'ın anketi sonuçlandı: Finansmana erişim riskli

ESIAD tarafından her yıl gerçekleştirilen 'Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nin sonuçları açıklandı. Ankete göre, 2024 yılı için en büyük risk finansmana erişim olarak belirlendi. ■ 4'TE

ESİAD'ın Üye Beklenti Anketi sonuçlandı Finansmana erişim riskli

ESİAD tarafından her yıl gerçekleştirilen 'Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nin sonuçları açıklandı. Ankette, 2024 yılı için en büyük risk finansmana erişim olarak belirlendi, ekonomik istikrar istendi

Özde KOCA

EGE Sanayicileri ve İş İnsanları Demekçisi'nin (ESİAD) 'Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi' sonuçlandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılanlar, İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun şehir içi ulaşım olduğunu ifade etti. ESİAD

Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

GÜNDEM EKONOMİ OLACAK

Zorlu, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, şöyle devam etti: "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir."

'Orta sınıf yok oluyor'

ESİAD Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhiittin Bilget, "ABD'nin kişi başı geliri 76 bin dolara çıktı. Avrupa'nın

ortalaması ise 43-44 bin dolar. Avrupa çok ciddi kan kaybediyor. 22 yılda Çin'de 400 milyonluk orta sınıf yaratıldı. Dünyada ve Türkiye'de ise

gelir dağılımı bozuldu. Orta sınıf yok olmaya başladı. En yüksek yüzde 20 ile en düşük yüzde 20 arasında 8 kat fark var" diye konuştu.

Enflasyon tahmini yüzde 53.2

ANKET katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE'de yüzde 53.2, ÜFE'de yüzde 51.6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi 36.09 TL,

yıl sonu beklentisi ise 41.54 TL olurken, euronun da 2024 yılı için 39.35 TL, yıl sonunda ise 45.35 TL'ye yükseleceği tahmin edildi. İş dünyasının 2024 yılında vadeli

kredi faiz beklentisi yüzde 48.2'yi buldu. İşsizlik oranını yüzde 11.7 bekleyen ESİAD üyelerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) beklentisi de yüzde 3.4 oldu.

'İSTİKRAR

PROGRAMI ŞART'

Ekonomist Güldem Atabay, 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade etti. Türkiye'nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü: "Eğer enflasyonla büyüme konusunda ciddiysek, büyümenin yüzde

2.5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyümeyi 3 ve üzerinde gördüğümüzde anlayın ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gidiyor. Büyümedeki yavaşlamanın sonunda işsizlik oranının çift haneye oturduğunu göreceğiz. Ekonomideki temel sorunlardan biri verimlilik. Yani siz konjonktürel olarak kredi verip

büyütebilirsiniz, ama temel sorunlara değinmedikçe, büyüme sermaye girişi ve krediye bağlı kaldıkça yapacak hiçbir şeyimiz yok. Enflasyon muhtemelen 65'ten sene sonunda yüzde 45'lere gerileyecek. Rezervlerimizde bir toparlanma var. Enflasyonda tek hane için 2026'yı görüyoruz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenilirlik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9'lara getirelim."

ESİAD ÜYE BEKLENTİ ANKETİ'NİN SONUÇLARI AÇIKLANDI

İş dünyasının en büyük riski finansmana erişim

ESİAD tarafından geleneksel olarak hazırlanan "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. **ESİAD** Başkanı **Sibel Zorlu**, 2024'te iş dünyasının önceliği finansmana erişim olacak dedi.

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (**ESİAD**) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan **ESİAD** üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti. **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

ESİAD Ekonomi Gözlem Grubu tarafından hazırlanan "Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler ve 2024 yılı Üye Beklenti Anketi Sonuçları" konulu toplantı dernek merkezinde gerçekleştirildi. Ekonomist Güldem Atabay'ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı.

Seçimden sonra gündem ekonomi olacak

Toplantının açılışında konuşan **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yıl geri bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sinamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şim-

di önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi.

Kapsamlı bir istikrar programına ihtiyaç var

Ekonomist Güldem Atabay da, 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade etti. Türkiye'nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü: "Eğer enflasyonla büyüme konusunda ciddiysek, büyümenin yüzde 2.5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyümeyi 3 ve

üzerinde gördüğümüzde anlamın ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gidiyor. Büyümedeki yavaşlamanın sonunda işsizlik oranının çift haneye oturduğunu göreceğiz. Ekonomideki temel sorunlardan biri verimlilik. Yani siz konjonktürel olarak kredi verip büyütebilirsiniz, ama temel sorunlara değinmedikçe, büyüme sermaye girişi ve krediye bağlı kaldıkça yapacak hiçbir şeyimiz yok. Enflasyon muhtemelen 65'ten sene sonunda yüzde 45'lere gerileyecek. Rezervlerimizde bir toparlanma var. Enflasyonda 1990'lı yıllara benzeyen bir platoya atlamış olabiliriz. Yani kur şoku beklentisi oluyor, gerçekleşiyor, dolarizasyon oluyor, enflasyon artıyor, fiyatlarda katıllık oluşuyor. Tam 90'lı yılları yaşıyor gibiyiz aslında. Enflasyonda tek hane için 2026'yı görürüz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenirlilik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9'lara getirelim. Yoksa bizim oturacağımız seviyeler 20-30 civarında oynak seviyeler olarak görünüyor önümüzde 10 sene içinde. Ekonomistler olarak beklentimiz yerel seçimlerden sonra kapsamlı bir istikrar programının devreye girmesi." ● İZMİR

Enflasyon tahmini: yüzde 53.2

Anket katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE'de yüzde 53.2, ÜFE'de yüzde 51.6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi ise 41.54 TL olurken, euronun da 2024 yılı için 39.35 TL, yıl sonunda ise 45.35 TL'ye yükseleceği tahmin edildi. İş dünyasının 2024 yılında vadeli kredi faiz beklentisi yüzde 48.2'yi buldu. İşsizlik oranını yüzde 11.7 bekleyen **ESİAD** üyelerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) beklentisi de yüzde 3.4 oldu.

İzmir'de öncelik ulaşım olmalı

"İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir" sorusuna geçen yıl en çok "kentsel dönüşüm" yanıtı veren **ESİAD** üyeleri, 2024 yılında önceliğin "şehir içi ulaşım" verilmesini istedi. İş dünyasının İzmir'de öncelik verilmesini istediği diğer yatırımlar ise sırasıyla kentsel dönüşüm projeleri, ikinci çevre yolu, limanların geliştirilmesi ve kapasite artırımı, ihtisas organize sanayi bölgeleri, tarımsal dönüşüm, İzmir Körfez Geçiş Projesi şeklinde sıralandı.

ESIAD Üye Beklenti Anketi'nin sonuçları açıklandı En büyük risk finansmana erişim

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESIAD) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. **ESIAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

ESIAD Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken

de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı

olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi. **(Haber Merkezi)**

ESİAD anketine göre en büyük risk finansmana erişim

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESİAD) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53,2, dolar kuru beklentisi ise 41,54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan ESİAD üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti. ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

ESİAD Ekonomi Gözlem Grubu tarafından hazırlanan "Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler ve 2024 yılı Üye Beklenti Anketi Sonuçları" konulu toplantı dernek merkezinde gerçekleştirildi. Ekonomist Güldem Atabay'ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Mu-

hittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı.

Hazırlıklı olmalıyız

Toplantının açılışında konuşan ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sinamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı

olmalıyız." dedi.

Orta sınıf yok oluyor

ESİAD Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de, ekonomik göstergeler ve beklentiler konusunda bir sunum yaptı. 2000 yılında G7 ülkelerinin dünya gelirinin neredeyse üçte ikisini alırken, 2022 yılında bu oranın yüzde 50'nin altına düştüğünü kaydeden Bilget, "Gelişmekte olan ülkeler de tam tersine yüzde 21'lerden yüzde 42'lere geldi. Bu çok önemli. Ama biz ne yaptık diye baktığımızda, bizim payımız binde 8'di, binde 9 olmuş. Dolayısıyla gelişmekte olanların içinde de negatif ayrışıyoruz. İkinci önemli konu ABD ile Avrupa ciddi biçimde ayrılmaya devam ediyor. ABD'nin kişi başı geliri 76 bin dolara

çıktı. Avrupa'nın ortalaması ise 43-44 bin dolar. Avrupa çok ciddi kay kaybediyor. İşçilik maliyetleri ve düşük kar nedeniyle satılık çok firma var. Bir kısmı ayakta kalmak için bize gelmek istiyor. Çünkü oralarda 40 bin eurolara çıkmış işçilik maliyeti. Bizde 13-15 bin euro arasında. Çin 951 dolardan 12 bin 814 dolara geldi ve dünya ortalamasının da üzerine çıktı. 22 yılda Çin'de 400 milyonluk orta sınıf yarattılar. Dünyada ve Türkiye'de ise gelir dağılımı bozuldu. Orta sınıf yok olmaya başladı." diye konuştu.

Çarpıcı sonuçlar çıktı

ESİAD'ın 6 yıldır gerçekleştirdiği Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nden çarpıcı sonuçlar çıktı. ESİAD üyeleri önümüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin "finansmana erişim" olduğunu belirtirken, risk sıralamasını da jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik şeklinde yaptı. Ankete katılanlar, öncelikli konuları ise "hukukun üstünlüğü, ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik" olarak sıraladı. Ankete göre, iş dünyasının yatırım kararını etkileyen en önemli konunun finansmana erişim olduğu ortaya çıktı. ■ **Haber Merkezi**

Sanayicinin beklenti anketinden ne çıktı?

■ **ESİAD**'ın Üye Beklenti Anketi'nin sonuçlarını yıllardır takip ederim. En büyük risk finansmana erişim olarak görülüyor. Jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik diğer riskler olarak sıralanıyor. **» 3. sayfada**

DENİZ SİPAHİ

DENİZ
SİPAHİ

“

ESİAD'ın
Üye Beklenti
Anketi'nin
sonuçları-
nı yıllardır
takip ederim.
En büyük risk
finansmana
erişim olarak
görülüyor.
Jeopoliti-
k riskler,
yüksek faiz,
kurlardaki
belirsizlik ve
öngörülebi-
lirlik diğer
riskler olarak
sıralanıyor.

”

Sanayicinin beklenti anketinden ne çıktı?

■ **EGE Sanayicileri**
ve İş İnsanları Derneği
ESİAD'ın Üye Beklenti
Anketi'nin sonuçlarını
yıllardır takip ederim.

ESİAD Türkiye'nin
en güçlü sivil toplum
örgütlerinden biridir.

Bir süre önce
Ekonomi, Finans ve
Maliye Yuvarlak Masası
kurdular; başkanlığını
Muhittin Bilget yapıyor.

Bilget de ekonomi
dünyasının yakından
tanıdığı isimlerdendir.

Bilget; ABD ile Avrupa
arasındaki ayrışmanın
hızlandığına dikkat
çekiyor. Ve diyor ki...

“ABD’de kişi başı
gelir 76 bin; Avrupa’da
44 bin dolar. Avrupa’da
işçilik maliyetleri ve
düşük kar nedeniyle
satılık çok firma var. Bir
kısmı ayakta kalmak için
bize gelmek istiyor. Bu
sarmaldan kurtulmak için
Türk partner arayan çok

sayıda firma var. Çin 951
doları 12 bin 814
dolara geldi ve dünya
ortalamasının da üzerine
çıktı. 22 yılda Çin’de
400 milyonluk orta
sınıf yarattılar. Dünyada
ve Türkiye’de ise gelir
dağılımı bozuldu.”

Son aylarda çok
sayıda yabancı şirketin
Türkiye’ye olan ilgisinde
artış var. Bilget’in de
dediği gibi Ege Bölgesi’ne
ziyaretler arttı.

Peki **ESİAD**'ın Üye
Beklenti Anketi'nden
nasıl sonuçlar çıktı.

En büyük risk
finansmana erişim olarak
görülüyor.

Jeopolitik
riskler, yüksek faiz,
kurlardaki belirsizlik ve
öngörülebilirlik diğer
riskler olarak sıralanıyor.

Ankete katılanlar
hukukun üstünlüğü
konusuna da dikkat
çekiyorlar.

Son dönemde
sanayicilerden en fazla
işittiğim konu da yatırım
yerinin bulunamaması...

Gerçekten de
büyükşehirlerimiz sanayi
arsası üretmek konusunda
sıkıntılar yaşıyor.

Özetle sanayicinin
yatırım yapma iştahı
devam ediyor.

Ama önündeki
engellerin kaldırılmasını,
yeni yatırım alanlarının
açılmasını istiyor.

ESİAD Başkanı **Sibel
Zorlu** noktayı koyuyor.

“2024’te birçok
sinamadan geçeceğiz.
Sanayici ve iş insanları
olarak yüksek enflasyon
ve maliyetler, finansmana
erişim, nitelikli eleman,
istihdama katılım
gibi konularda sıkıntı
yaşıyoruz. Mevcut tablo,
seçimlerden sonra
en önemli gündem
maddemizin ekonomi
olacağını gösteriyor.”

Öncelik şehir içi ulaşım olmalı

■ “İZMİR’DE öncelik
verilmesi gereken en
önemli yatırım nedir”
soruna geçen yıl en
çok “kentsel dönüşüm”
yanıtını veren **ESİAD**
üyeleri, bu sefer önceliğin
“şehir içi ulaşım”
verilmesini istedi. İkinci
çevre yolu, limanların
geliştirilmesi ve kapasite
artırımı, ihtisas organize
sanayi bölgeleri, tarımsal
dönüşüm, İzmir Körfez
Geçiş Projesi, dijital
altyapı yatırımları da

beklentiler arasında...

Geçen gün de yazdım.
Bizdeki büyükşehirler
artık mega kentler olma
yolunda emin adımlarla
ilerliyorlar.

İzmir’in resmi nüfusu 5
milyona yaklaşmış.

İstanbul 20 milyona
dayanmış.

Bu şehirleri yönetmek
artık çok zorlaşmaya
başladı.

Ne kadar alt yapı
yatırımı yaparsanız yapın
yetişmeniz mümkün

değil.

Buna ne bütçe ne
zaman yeter...

Peki ne yapacağız;
kentleşme modelini
değiştiremezsek İzmir
7 milyon, İstanbul 25
milyon olacak.

Avrupa’nın çoğu
şehrinin merkez nüfusu
2 milyondan fazla değil.

Hatta çoğu 1 milyonun
altında...

Bölgesel kalkınmayı
teşvik etmekten başka bir
çaremiz yok.

ŞİMDİDEN söz vermeliler

■ **ADAYLAR** ısınma turları
atıyorlar. Hepsini dikkatlice izliyorum,
izliyoruz. Neler söylüyorlar, neler
vaat ediyorlar. Herkes gibi ben de bir
kenara not ediyorum. Ama dediğim
gibi ısınma turları bunlar... Ben asıl
Mart’tan itibaren o büyük projeler
ve detayları konusunda neler
konuşacakları onları merak ediyorum.
Benzer, birbirine yakın, ortak
yatırımlar konusunda seçilemeyenler
seçilenlerin yanında olmalı. Ve
şimdiden bunun sözünü vermeli.

Muhafazakar Japonlar bile DİJİTAL GÖÇEBELERE EV SAHİBİ

■ **PANDEMİDEN** sonra dünyada
farklı iş modelleri gelişmeye
başladı. Bunlardan biri de dijital
göçebelik... Örneğin Japonya
önümüzdeki ay dijital göçebe vizesini
başlatmaya hazırlanıyor. AB üyesi
ülkeler de dahil olmak üzere 49
ülkenin vatandaşlarının ülkede altı
aya kadar kalmalarına izin verilecek.

Ülke yaşılanan nüfusunun tehdit
ettiği ekonomisini ve uluslararası re-
kabet gücünü artırmak amacıyla ya-
bancılara giderek daha fazla açılıyor.
Japonya Çalışma Bakanlığı’na
göre şu anda ülkede iki milyondan
fazla yabancı uyruklu kişi çalışıyor; bu
şimdiye kadarki en yüksek sayı...

Vize yüksek vasıflı profesyonelleri,
özellikle de yazılım alanında
çalışanları hedef alıyor.

Anlayacağınız bu ve benzer
konularda muhafazakarlığıyla tanınan
Japonlar bile dijital göçebelere
kapılarını açmaya karar verdi.

Dijital göçebelere çocukların ve
eşlerinin de özel sağlık sigortası kap-
samında olmaları koşuluyla Japon-
ya’da kaldıkları süre boyunca eşlik
etmelerine izin verilecek. Dünya farklı
bir yere doğru gidiyor.

En büyük risk FİNANSMANA ERİŞİM

■ **EGE Sanayicileri** ve İş İnsanları Derneği (**ESİAD**) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan **ESİAD** üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti.

SEÇİM SONRASI GÜNDEM EKONOMİ

ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim

gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak. 2024'e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konu-

larda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi. ■ **HÜRRİYET**

En büyük risk finansmana erişim

ESIAD tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. **ESIAD** üyeleri önümüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin "finansmana erişim" olduğunu belirtti

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (**ESIAD**) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ekonomist Güldem Atabay'ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan **ESIAD** üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti. **ESIAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak "Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi.

İSTİKRAR PROGRAMI

Ekonomist Güldem Atabay da 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade etti. Türkiye'nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü: "Eğer enflas-

yonla büyüme konusunda ciddiyecek, büyümenin yüzde 2.5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyüme 3 ve üzerinde gördüğümüzde anıların ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gidiyor."

ÇARPICI SONUÇLAR ORTAYA ÇIKTI

ESIAD'ın 6 yıldır gerçekleştirdiği Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nden çarpıcı sonuçlar çıktı. **ESIAD** üyeleri önümüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin "finansmana erişim" olduğunu belirtirken, risk sıralamasını da jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik şeklinde yaptı. Ankete katılanlar, öncelik verilmesi gereken konuları ise "hukukun üstünlüğü, ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilir-

lik" olarak sıraladı. Ankete göre, iş dünyasının yatırım kararını etkileyen en önemli konunun finansmana erişim olduğu ortaya çıktı. Maliyetlerdeki artış ve bunun piyasaya yansıtılamaması, kurlardaki oynaklık, teşvikler ve yatırım yeri bulunması da yatırım kararını etkileyen diğer unsurlar oldu.

ENFLASYON TAHMİNİ: YÜZDE 53.2

Anket katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE'de yüzde 53.2, ÜFE'de yüzde 51.6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi 36.09 TL, yıl sonu beklentisi ise 41.54 TL olurken, euro'nun da 2024 yılı için 39.35 TL, yıl sonunda ise 45.35 TL'ye yükseleceği tahmin edildi. İş dünyasının 2024 yılında vadeli kredi faiz beklentisi yüzde 48.2'yi buldu. İşsizlik oranını yüzde 11.7 bekleyen **ESIAD** üyelerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) beklentisi de yüzde 3.4 oldu. ■ **Bülten**

**En büyük risk
finansmana
erişim**

2. Sayfada

◆ **ESİAD** tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı

En büyük risk finansmana erişim

HABER MERKEZİ

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (**ESİAD**) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53,2, dolar kuru beklentisi ise 41,54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan **ESİAD** üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti. **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

ESİAD Ekonomi Gözlem Grubu tarafından hazırlanan "Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler ve 2024 yılı Üye Beklenti Anketi Sonuçları" konulu toplantı dernek merkezinde gerçekleştirildi. Ekonomist Güldem Atabay'ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı.

Seçim sonra gündem ekonomi olacak

Toplantının açılışında konuşan **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm

✓ **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirterek, "Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor" dedi

bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdiki önumüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi.

Kapsamlı bir istikrar programına ihtiyaç var

Ekonomist Güldem Atabay da, 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını anlayan ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Eğer enflasyonla büyüme konusunda ciddiysek, büyümenin yüzde 2,5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyüme-yi 3 ve üzerinde gördüğümüzde anlayan ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü:

✓ En büyük sorun finansmana erişim

ESİAD'ın 6 yıldır gerçekleştirdiği Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nden çarpıcı sonuçlar çıktı. **ESİAD** üyeleri önumüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin "finansmana erişim" olduğunu belirtirken, risk sıralamasını da jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik şeklinde yaptı. Ankete katılanlar, öncelik verilmesi gereken konuları ise "hukukun üstünlüğü, ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik" olarak sıraladı. Ankete göre, iş dünyasının yatırım kararını etkileyen en önemli konunun finansmana erişim olduğu ortaya çıktı. Maliyetlerdeki artış ve bunun piyasaya yansıtılamaması, kurlardaki oynaklık, teşvikler ve yatırım yeri bulunması da yatırım kararını etkileyen diğer unsurlar oldu.

Enflasyon tahmini: Yüzde 53,2

Anket katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE'de yüzde 53,2, ÜFE'de yüzde 51,6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi 36,09 TL, yıl sonu beklentisi ise 41,54 TL olurken, euronun da 2024 yılı için 39,35 TL, yıl sonunda ise 45,35 TL'ye yükseleceği tahmin edildi. İş dünyasının 2024 yılında vadeli kredi faiz beklentisi yüzde 48,2'yi buldu. İşsizlik oranını yüzde 11,7 bekleyen **ESİAD** üyelerinin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) beklentisi de yüzde 3,4 oldu.

İzmir'de öncelik ulaşım olmalı

"İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir" sorusuna geçen yıl en çok "kentsel dönüşüm" yanıtı veren **ESİAD** üyeleri, 2024 yılında önceliğin "şehir içi ulaşım" verilmesini istedi. İş dünyasının İzmir'de öncelik verilmesini istediği diğer yatırımlar ise sırasıyla kentsel dönüşüm projeleri, ikinci çevre yolu, limanların geliştirilmesi ve kapasite artırımı, ihtisas organize sanayi bölgeleri, tarımsal dönüşüm, İzmir Körfez Geçiş Projesi, dijital altyapı yatırımları şeklinde sıralandı. Ankete katılanlara göre, 2024 yılında İzmir'de yatırım potansiyeli olan ilk 4 sektör de enerji, sağlık, turizm ve bilgi iletişim teknolojileri oldu.

miz yok. Enflasyon muhtemelen 65'ten sene sonunda yüzde 45'lere girebilecek. Rezervlerimizde bir toparlanma var. Enflasyonda

1990'lı yıllara benzeyen bir plato ya atlamış olabiliriz.

Yani kur şoku beklentisi oluyor, gerçekleşiyor, dolarizisasyon

oluyor, enflasyon artıyor, fiyatlarda katkılı oluyor. Tam 90'lı yılları yaşıyor gibiyiz aslında. Enflasyonda tek hane için 2026'yı görürüz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenirlilik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9'lara getirelim. Yoksa bizim oturacağımız seviyeler 20-30 civarında oynak seviyeler olarak görünüyor önumüzde 10 sene içinde. Ekonomistler olarak beklentimiz yerel seçimlerden sonra kapsamlı bir istikrar programının devreye girmesi."

Orta sınıf yok oluyor

ESİAD Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de, tablolar eşliğinde ekonomik göstergeler ve beklentiler konusunda bir sunum yaptı. 2000 yılında G7 ülkelerinin dünya gelirinin neredeyse üçte ikisini alırken, 2022 yılında bu oranın yüzde 50'nin altına düştüğünü kaydeden Bilget, "Gelişmekte olan ülkeler de tam tersine yüzde 21'lerden yüzde 42'lere geldi.

Bu çok önemli. Ama biz ne yaptık diye baktığımızda, bizim payımız binde 8'di, binde 9 olmuş. Dolayısıyla gelişmekte olanların içinde de negatif ayrışıyoruz. İkinci önemli konu ABD ile Avrupa ciddi biçimde ayrılmaya devam ediyor. ABD'nin kişi başı geliri 76 bin dolara çıktı. Avrupa'nın ortalaması ise 43-44 bin dolar. Avrupa çok ciddi kay kaybediyor. İşçilik maliyetleri ve düşük kar nedeniyle satılık çok firma var. Bir kısmı ayakta kalmak için bize gelmek istiyor. Çünkü oralarda 40 bin eurolara çıkmış işçili maliyeti. Bizde 13-15 bin euro arasında. Çok ciddi bir fark var.

Ciddi biçimde Türk partner arayan firmalar var bu sarmaldan kurtulmak için. Çin 951 dolardan 12 bin 814 dolara geldi ve dünya ortalamasının da üzerine çıktı. 22 yılda Çin'de 400 milyonluk orta sınıf yarattılar. Dünyada ve Türkiye'de iş gelir dağılımı bozuldu. Orta sınıf yok olmaya başladı. En yüksek yüzde 20 ile en düşük yüzde 20 arasında 8 kat fark var" diye konuştu.

ESİAD ÜYE BEKLENTİ ANKETİ'NE GÖRE

En büyük risk finansmana erişim

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESİAD) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yılsonu enflasyon beklentisi yüzde 53,2, dolar kuru beklentisi ise 41,54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan ESİAD üyeleri İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun şehir içi ulaşım olduğunu ifade etti.

"2024'e bir çok sınamalarla başladık"

ESİAD Başkanı Sibel Zorlu, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun

Sibel Zorlu, toplantının sonunda Ekonomist Güldem Atabay'a (sağda), teşekkür plaketi takdim etti.

üstünlüğü olacak" dedi. 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı'nın gölgesinde başladığını belirten Zorlu, "Ardından yaşadığımız depremler, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024'e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları ola-

rak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemiz ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" diye konuştu.

"Kapsamlı bir istikrar programına ihtiyaç var"

2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade eden Ekonomist Güldem Atabay da, Türkiye'nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydetti. Bü-

yüme hedefinin, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gittiğini söyleyen Atabay, "Büyümedeki yavaşlamanın sonunda işsizlik oranının çift haneye oturduğunu göreceğiz. Ekonomideki temel sorunlardan biri verimlilik. Enflasyon muhtemelen 65'ten sene sonunda yüzde 45'lere gireyecek. Enflasyonda 1990'lı yıllara benzeyen bir platoya atlamış olabiliriz. Enflasyonda tek hane için 2026'yı görürüz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenilirlik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9'lara getirelim. Yoksa bizim oturacağımız seviyeler 20-30 civarında oynak seviyeler olarak görünüyor önümüzde 10 sene içinde. Ekonomistler olarak beklentimiz yerel seçimlerden sonra kapsamlı bir istikrar programının devreye girmesi" ifadelerini kullandı.

İZMİR / EKONOMİ

İş dünyası: 'Ulaşımı çözün!'

► Sercan ÖZİPEKÇİ

ESİAD tarafından ger-
çekleştirilen 'Türkiye
Ekonomisine ilişkin Üye
Beklenti Anketi'nde yö-
neltilen İzmir'de öncelik
verilmesi gereken en
önemli yatırım nedir'
sorusuna, üyeler tara-
fından 'şehir içi ulaşım
sorununun çözülmesi'
cevabı verildi.

5

İş dünyası, ulaşım

çözüm istiyor

ESİAD tarafından gerçekleştirilen 'Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nde yöneltilen "İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir" sorusuna, üyeler tarafından 'şehir içi ulaşım sorununun çözülmesi' cevabı verildi

EGE Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (**ESİAD**) tarafından her yıl gerçekleştirilen 'Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yılsonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan **ESİAD** üyeleri ayrıca

İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun 'şehir içi ulaşım' olduğunu ifade etti.

"Öncelik ulaşım olmalı"

ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı

bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi.

Ankete yöneltilen, 'İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir' sorusuna geçen yıl en çok 'kentsel dönüşüm' yanıtını veren **ESİAD** üyeleri, 2024 yılında önceliğin 'şehir içi ulaşım' verilmesini istedi. İş dünyasının İzmir'de öncelik verilmesini istediği diğer yatırımlar ise sırasıyla kentsel dönüşüm projeleri, ikinci çevre yolu, limanların geliştirilmesi ve kapasite artırımı, ihtisas organize sanayi bölgeleri, tarımsal dönüşüm, İzmir Körfez Geçiş Projesi, dijital altyapı yatırımları şeklinde sıralandı. Ankete katılanlara göre, 2024 yılında İzmir'de yatırım potansiyeli olan ilk 4 sektör de enerji, sağlık, turizm ve bilgi iletişim teknolojileri oldu.

En büyük risk finansmana erişim

HABER MERKEZİ

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESİAD) tarafından her yıl gerçekleştirilen "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katı-

lan ESİAD üyeleri ayrıca İzmir'de öncelik verilmesi gereken ilk konunun "şehir içi ulaşım" olduğunu ifade etti. ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023'ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, "Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak" dedi.

İş insanının derdi ulaşım

ESİAD'IN sanayici ve iş insanlarının katılımıyla gerçekleştirdiği "beklenti anketi" sonuçları açıklandı. İş dünyası için 2024'ün en büyük riski finansmana erişimi olurken, yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 olarak ifade edildi. Katılımcılar İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli konular ise sırasıyla "şehir içi ulaşım", "kentsel dönüşüm", "ikinci çevre yolu" oldu. ■ **4'te**

İş dünyasının kur ve enflasyon beklentisi

ESİAD'ın sanayici ve iş insanlarının katılımıyla gerçekleştirdiği "Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi"nin sonuçları açıklandı. 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlendi, beklentilerde yıl sonu enflasyonu yüzde 53.2, dolar kuru ise 41.54 oldu. Yerel yönetimden çözülmesi istenen öncelikli konu şehir içi ulaşım oldu

ESİAD Ekonomi Gözlem Grubu tarafından hazırlanan "Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler ve 2024 yılı Üye Beklenti Anketi Sonuçları" konulu toplantı dernek merkezinde gerçekleştirildi. Ekonomist Güldem Atabay'ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı.

Toplantının açılışında konuşan **ESİAD** Yönetim Kurulu Başkanı **Sibel Zorlu**, 2023 yılının 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu geçtiğini ifade etti. 2024'te birçok sınamalarla karşı karşıya olacaklarını söyleyen Zorlu, "Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görüyoruz. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir" dedi.

İSTİKRAR PROGRAMI

Ekonomist Güldem Atabay da, 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade etti. Türkiye'nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Eğer enflasyonla büyüme konusunda ciddiysek, büyümenin yüzde 2.5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyüme 3 ve üzerinde gördüğümüzde anlayın ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gidiyor. Büyümedeki yavaşlamanın sonunda işsizlik oranının çift haneye oturdu-

ğunu göreceğiz. Ekonomideki temel sorunlardan biri verimlilik. Yani siz konjonktürel olarak kredi verip büyütebilirsiniz, ama temel sorunlara değinmedikçe, büyüme sermaye girişi ve krediye bağlı kaldıkça yapacak hiçbir şeyimiz yok. Enflasyon muhtemelen 65'ten sene sonunda yüzde 45'lere gerileyecek. Rezervlerimizde bir toparlanma var. Enflasyonda 1990'lı yıllara benzeyen bir platoya atlamış olabiliriz. Yani kur şoku beklentisi oluyor, gerçekleşiyor, dolarizasyon oluyor, enflasyon artıyor, fiyatlarda katılık oluşuyor. Tam 90'lı yılları yaşıyor gibiyiz aslında. Enflasyonda tek hane için 2026'yı görürüz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenilirlik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9'lara getirelim. Yoksa bizim oturacağımız seviyeler 20-30 civarında görünüyor önümüzde 10 sene içinde. Ekonomistler olarak beklentimiz yerel seçimlerden sonra kapsamlı bir istikrar programının devreye girmesi."

ESİAD Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de, tablolar eşliğinde ekonomik göstergeler ve beklentiler konusunda bir sunum yaptı. 2000 yılında G7 ülkelerinin dünya gelirinin neredeyse üçte ikisini alırken, 2022 yılında bu oranın yüzde 50'nin altına düştüğünü kaydeden Bilget, "Gelişmekte olan ülkelerde de tam tersine yüzde 21'lerden yüzde 42'lere geldi. Biz ne yaptık diye baktığımızda, bizim payımız binde 8'di, binde 9 olmuş. Dolayısıyla gelişmekte olanların içinde de negatif ayrışıyoruz. ABD ile Avrupa ciddi biçimde ayrılmaya devam ediyor. ABD'nin kişi başı geliri 76 bin dolara çıktı, Avrupa'nın ortalaması 43-44 bin dolar. Avrupa ciddi kay kaybediyor, bir kısmı ayakta kalmak için bize gelmek istiyor. Çünkü işçilik maliyeti 40 bin eurolara çıkmış, bizde 13-15 bin euro arasında. Ciddi biçimde Türk partner arayan firmalar var bu sarmaldan kurtulmak için. Çin 951 dolarından 12 bin 814 dolara geldi ve dünya ortalamasının da üzerine çıktı. 22 yılda Çin'de 400 milyonluk orta sınıf

yarattılar. Dünyada ve Türkiye'de ise gelir dağılımı bozuldu. Orta sınıf yok olmaya başladı. En yüksek yüzde 20 ile en düşük yüzde 20 arasında 8 kat fark var" diye konuştu.

BEKLENTİ ANKETİ

ESİAD'ın 6 yıldır gerçekleştirdiği Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi'nden çarpıcı sonuçlar çıktı. **ESİAD** üyeleri önümüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin "finansmana erişim" olduğunu belirtirken, risk sıralamasını da jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik şeklinde yaptı. Ankete katılanlar, öncelik verilmesi gereken konuları ise "hukukun üstünlüğü, ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik" olarak sıraladı. Ankette göre, iş dünyasının yatırım kararını etkileyen en önemli konunun finansmana erişim olduğu ortaya çıktı. Maliyetlerdeki artış ve bunun piyasaya yansıtılamaması, kurlardaki oynaklık, teşvikler ve yatırım yeri bulunması da yatırım kararını etkileyen diğer unsurlar oldu.

Anket katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE'de yüzde 53.2, ÜFE'de yüzde 51.6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi 36.09 TL, yıl sonu beklentisi ise 41.54 TL olarak tahmin edildi.

ULAŞIM SORUNU

"İzmir'de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir" sorusuna geçen yıl en çok "kentsel dönüşüm" yanıtı veren **ESİAD** üyeleri, 2024 yılında önceliğin "şehir içi ulaşım" verilmesini istedi. İş dünyasının İzmir'de öncelik verilmesini istediği diğer yatırımlar ise sırasıyla kentsel dönüşüm projeleri, ikinci çevre yolu, limanların geliştirilmesi ve kapasite artırımı, ihtisas organize sanayi bölgeleri, tarımsal dönüşüm, İzmir Körfez Geçiş Projesi, dijital altyapı yatırımları şeklinde sıralandı. Ankete katılanlara göre, 2024 yılında İzmir'de yatırım potansiyeli olan ilk 4 sektör de enerji, sağlık, turizm ve bilgi iletişim teknolojileri oldu.

■ ENVER KAYA